

naar jeg altsaa skulde gaae ud fra den ærede Kirkeministers Opfattelse, at Folkkirken er en Green af den hellige almindelige Kirke, saa vilde jeg i den ærede Kirkeministers Sted ikke være med til at foreslaae en Valgmaade som denne; men da jeg ikke er enig med den ærede Kirkeminister, da jeg betragter de Forhold, som nu træde frem for os, — tidligere i Form af en Statskirke og nu i Form af en Folkkirke, — som en Oplysningsanstalt for Folket, som en vigtig, bethydningsfuld — lad os kalde det — Opdragelsesanstalt, der skal gaae sin Tid hen og har sin store Betydning ogsaa i den Høiestes Husholdning, saa mener jeg, at man kan overføre paa den alle de almindelige borgerlige Sikkerhedsforanstaltninger og deriblandt ogsaa den, hvorved man træder i et saadant Forhold til den, man ønsker at have til denne Stillning, som det, der tilsigtes i det nærværende Forslag. Der er Forhold nok, som vise, at den Vej er man gaaet, og den Vej vil man fremdeles vedblive at gaae. O'Her. ville erindre, og flere af Dem have jo saa tidt omtalt, at naar man vilde have en Oplysningsanstalt som den, man nu kalder Universitetet, kunde man i sin Tid ikke faae et saadant Universitet anlagt, medmindre man rejste ned til Paven i Rom og fik en Bevilling af ham til at oprette det; dette var Veien, ad hvilken man skulde faae det og i sin Tid fik det. Det Forhold, som af den ærede Forslagsstiller idag er blevet berørt, at den Maade, hvorpaa man vælger Skolelærere, er tagen til Forbillede i dette Lovudkast, dette Forhold er jo netop gaaet den samme Vej, idet der jo nemlig var en Tid, som vi Allesammen kjende, da der aldeles ikke var Skolelærere, men derimod Degne, og disse Degne vare accurat i samme Grad kirkelige Tjenere som de Præster, vi nu have. Men saa bleve de kaldte Skolelærere, og saaledes er det gaaet, at de ere blevne borgerlige Embedsmænd, som vi kunne bestikke ad denne Vej, som nu allerede er bleven brugt i længere Tid. Der findes ogsaa endnu, hvad jeg vil kalde et Overgangsstadium i denne Retning, som er ganske betegnende, og som for mig viser hen til den Vej, som man vil komme til at gaae i disse Forhold. Det er nemlig dette, at der i flere Kjøbstæder har

været Catecheter, men disse Catecheter har man ønsket afløste ved Førstelærere, og de fleste Kjøbstæder have foretrukket istedetfor en Catechet at faae en Førstelærer ved Borgerstolerne. Saaledes er denne oprindelige Kirketjener bleven et Medlem af Skolebæsenet, som ogsaa Kjøbstaden har faaet sin Indflydelse paa at anfætte. Det er nu mit Haab, at man fremdeles vil gaae i dette Fodspor, og naar man gaaer i dette Fodspor, vil man komme ind paa den Vej, som det ærede Medlem tillige med andre Medlemmer har foreslaaet. Den Maade, hvorpaa man da kunde ordne dette Forhold uden at komme i en egentlig Modstrid med den kirkelige Oprindelse til det nu bestaaende Præstevæsen, var da den, jeg med et Par Ord skulde tillade mig sluttelig at berøre. Naar Staten vilde lade det nu bestaaende Forhold saavidt muligt aldeles uforandret, nemlig det, at lade unge Mennesker underkaste sig en Dannelse omtrent som den, de nuværende Geistlige faae ved Universitetet, saa kunde Staten bestikke disse Lærere — jeg kalder dem Lærere, Folkelærere — paa samme Maade, som er foreslaaet i det Forslag, der foreligger os, men ikke indlade sig i nogen Maade paa at meddele disse først en biskoppelig Ansættelse eller lade dem underkaste sig en biskoppelig Examen, og heller ikke lade dem aflægge nogen som helst geistlig Embedsbed; denne Side af Sagen burde Staten aldeles ikke befatte sig med. Staten havde da fuldstændig frie Hænder i denne Retning; saa var Forholdet, hvad det bør være, idet man saa ude i Sognene havde en Mand med en noget større humanistisk — lad mig kalde det saaledes — Dannelse end den, som Skolelærerne for Tiden have, og disse kunde da erstatte det Savn, der nu gjøres gjældende gennem Oprettelsen af de mangfoldige Højskoler, som rejse sig. Denne Dannelse kunde Ingen bedre være istand til at meddele Befolkningen end saadanne Mænd og ved deres Udnævnelse paa den folkelige Maade, som er foreslaaet i nærværende Forslag, vilde man være istand til at sikke sig et godt Forhold mellem Menighedene eller Sognene — hvad man nu vil kalde det — og den Mand, der saaledes udvalgtes, medens han paa den anden Side skulde udtages